

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravnštvo je v Mariboru, Korolška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamne poštnine proste. — Telefon št. 2.

Naročnina listu: Celo leto K 120.—, pol leta K 60.—, četril leta K 30.—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150.—. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravnštvo sprejema naročnino, mesele in reklamacije. — Telefon št. 220.

130. številka.

Maribor, dne 14. novembra 1921.

Letnik XIII.

Socijalna demokracija zoper avtonomijo zedinjene Slovenije.

V nedeljo, 6. novembra je bila v Beogradu prva redna seja socijalistične zaednice. Zastopane so bile: socijaldemokratska stranka Slovenije, delavska socijalistična stranka Jugoslavije in socijaldemokratska stranka za Hrvatsko in Slavonijo. Socijalistični gospodje poglavarji, med njimi Slovence: Golouh, Bernot in Koren, so zborovali v radniškem (delavskem) domu, katerega je vlada odvzela komunističnim zastopnikom delavstva ter za milostno, kajpada za zahtevo protislužno izročila socijaldemokratskim voditeljem. In da socijaldemokratska gospoda ni nevhvaležna, dokazujejo na zborovanju sklenjene in soglasne sprejete resolucije.

Te resolucije so take, da bi jih, če se odvzame neko ko fraz o razrednem delavskem stališču in nekaj zabavije proti zakonu o zaščiti države, mogla skleniti vsaka takozvana buržujška stranka, da celo Jugosovanska demokratska stranka. O programu in vseh resolucijah ne besede. Javnost je pričakovala, da bo socijaldemokratska gospoda, ki je po mišti vlade prevzela med delavstvom ponekod bogato dedščino po komunistih, nastopila s programom politične, socijalne in gospodarske vsebine. V beogradskih resolucijah pa ni besede o tem. Marks in njegov komunistični evanđelij je pokopan, da celo o možnosti vprašanju socializacije, ki silijo vso moč na površje, v vseh evropskih državah, socijaldemokratski poglavarji molčijo, kakor Mutec Osojski. Morda so jim to pokoro naložili demokratski in njihovi prijatelji. Tudi o oni veliki nezakonitosti in krivičnosti, ki se je zgodila s tem, da je sedanja vlada večina kratkomalo razveljavila mandate od ljudstva izvoljenih komunističnih poslancev, se socijaldemokratska gospoda ni upala črhiniti niti besedice.

Veliko bolj besedljivi so pa socijaldemokratski gospodje v vprašanju o ustavi in notranji ureditvi države. V tem vprašanju so rdeči poglavarji v Beogradu zavzeli stališče, ki ga brez dvoma odklanja ogromna večina hrvaškega in slovenskega naroda, in tudi hrvaškega in slovenskega delavskega sloja. Socijaldemokratski gospodje se izjavili za zaprjene centraliste. Državnopravna avtonomija za posamezne zgodovinske pokrajine ostro odklanjajo kot politične ostanke fevdalne dobe. pokret za revizijo ustave in delo za uresnjenje avtonomističnega programa pa obsojajo kot odvod narodne energije na brezplodne politične stranpoti. Radi tega, tako izjavljajo rdeči poglavarji, zadeva ta pokret v delavskem razredu na prirodnega in nepomirlivega nasprotnika. Združenje socijalističnih strank ima dolžnost, da takim nameram postavi najodločnejši odpor. Kot centralisti zahtevajo ti gospodje samo eden parlament in eno vlado na čelu države. Torej vse tako, kakor pri demokratskih centralistih. Celo zabavljanje o separatizmu, na koje so si demokratski vzeli patent, se šopiri v socijaldemokratski resoluciji. Socijalistom se mudi ravno tako, kakor demokratom, da se hitro izvrši zakonodajno delo, da se uporabijo dobre strani ustave. Treba je izvajati borbo za ustvarjenje časno primernih zakonov na vseh poljih gospodarskega in političnega življenja.

Socijaldemokratske izjave dokazujejo, da se gospodom voditeljem nič ne mudi z volitvami. Klic ljudstva po novih volitvah ne vpliva dobro na njihova ušesa. Ne volitev, marveč zakonodajno delo! To je njihovo geslo! Gospodje že vedo, zakaj se bojijo vo-

litev. Pri bodočih volitvah bo našo ljudstvo odločno obračunalo z vsemi centralisti. Takrat pride na vrsto tudi hruvaška socijalna demokracija.

Ob dvanajsti uri.

Ministrstvo za nič, parlament za nič, državna uprava za nič, finance za nič, ali ni potem čuda, da se tudi čni, ki so bili svo čas tako navdušeni za ujedinenje in pridobljeno svobodo, s strahom povprašujejo, ali ima naša država še toliko življenjske sile, da se reši iz tega zamotanega in že skrajno nevarnega položaja. Rešiti se da se vse, če tudi z žrtvami, ali rešiti se da, če bomo imeli trdno voljo in pa jasno začrtan delavni program. Brez tega načrta bodo vsi poskusi ostali le udarec v vodo. Vo skovoda ima svoj nacrt gotov, preden se bitka prične, istotako mora državni vo skovoda imeti začrtan program, kako vrčeti in kako nadaljevati, da pride mo do uspešnega cilja. Vsa uprava je zavožena, treba jo je zopet spraviti na pravi tir. Javna uravna morala je padla pod ničlo, treba jo je spet dvigniti, če tudi z drakoničnimi sredstvi. Naše finance so igrača za notranje in zunanje spekulante, ki le odira sebi v korist davko, lačevalce; treba je urediti finance, da se vsem tem brezvestnim šekulantom zadrgne vrv okoli vratu in da naš finančni minister ne bo igral vedno ulogo berača pri tuzemskih denarnih mogotcih. Cesar pa najbolj potrebujemo, je pa poniznost in skromnost. Naša država se je koma se le rodila. Stoji še na šibkih nogah. Ali ni tedaj potrebno, da živimo s sosedi v dobrih odnosih, če bi tudi za to morali kaj žrtvovati. Modri državniki so vselej, če so bile notranje razmere nejasne in zamotane, poskrbeli, da se je napravil najpopreje mir na zunaj, da so zamogli vso svojo pozornost obrniti na sanacijo notranjih razmer. Nehamo vendar enkrat s tem vednim rožanjem s sabljo ob vsaki priliki. To vznemirja čisto po neotrebnem ljudstvo in stane poleg tega ogromne svote, kakor je zadnja mobilizacija jasno dokazala. Rekli smo, da se nahaja naša država v hudi notranji krizi. Ako ne bo kmalu pomoči, se moramo bati na hušega. Stari r mski senat je včasih, ko so nastopili za državo nevarni časi, združil vso oblast v rokah enega zmožnega moža, diktatorja, ki je imel absolutno moč. Mi ne zagovarjamo tega, da bi se dala absolutna moč osebi diktatorja, pa zagovarjamo, da se da ta absolutna moč diktatorja parlamentu, in se odzame ministrom, ki so jo uzurirali. Strankarska vlada je za nič, koleba iz enega problema v drugega, reši pa nobenega, torej roč z njo. Ker je pa vsako politično ministrstvo zopet nov vir strankarskega boja in korucije, naj se imenuje v tej krizi neutraino uradniško ministrstvo, ki naj bode sestavljeno iz najboljših mož, resortnim strokovnjakov.

Parlament je za nič, Zakaj? Ker se poslanci ne zavedajo dolžnosti in pa pravice, katere so z izvolitvijo prevzeli. Danes je parlament marioneta v rokah ministrov, ministri odločajo

o, ne pa parlament. Pa še ministri ne! Odločajo razne „porodice“ za ku lisami, ker drugače bi ne bilo mogoče po vseh listih čitati o raznih upravnih korupcijah. Nema gesta drgnjenja valea ob kazalec več pove, kakor vsi razlogi. Ounačite se poslanci vseh strank, to zahtevajo Vaši volilci, vzemite državne vačeti v svoje roke ter pokažite, da je parlament oni starorimski diktator, ki lo rešil državo z nevarnosti, ki ji preti od vseh strani. Brezobzirno stojte z Vašimi zahtevami na dan, ki naj bodo:

1. Parlament se ne sme odgoditi.
2. Vlada se tako rekonstruira in naj naredi rorost strokovnemu ne, o litičnemu ministrstvu.
3. Proglasi naj se, da je najbolje pereče finančno vprašanje v državi in pa nered in korupcija v javni upravi.

Zaradi tega naj se prepove vsak izvoz živih iz države, da bomo imeli vsaj doma poceni živež. Vsako plačilo naj se zahteva v naši valuti. Ako trgovci zataji svojo menico in je noče pripoznati, je bankerot. Na istem mestu stoji država, ki noče pripoznati svojih novčanic in zahteva „zdravo“ valuto, kakor da bi bila njena valuta „bolna.“ Država naj odda vsa obratna podjetja poštemim domačim družbam, katere naj nadzoruje, ker ako ima država taka podjetja v lastni režiji, se pri tej režiji največ „zaradi.“ Proti vsaki koruciji naj nastopi država brezobzirno. Odust iz službe za vedno, konfiskacija premoženja v svrhu kritja oškodovane države. Tuje valute sme kupovati in prodajati edino le Narodna banka in nje filijalke. Ce je teh premalo, naj se pa še ustanove. Ode ruštvo bank najbolj cvete pri kupovanju in prodaji tujih valut. Ko se sčisti upravni aparat, je misliti na pravično reformo davčnega sistema, na razvoj prometa. Ugotoviti se mora, koliko imamo državnega dolga, ker tega še ne vemo. Zaradi tega je ves proračun iluzoričen, ker nismo še prav nobenega računskega zaključka. Pospeši naj se povsod čekovni promet pošne hranilnice, da ne bode treba toliko število pa irnatih novčanic. Da pa zamore parlament vse to delo pregledati in zasledovati, naj se izvoli o v to svrhu razni odseki, ki bodo redno v parlamentu poročali o poteku teh remedur. V prvi vrsti je pa treba odsek, ki bo v stalni zvezi z ministrstvom, vez in kontrola obnem. Ministrstvo bo pa gotovo ustrezno, ako ne zasleduje osebnih namenov, ako deli odgovornost za državno delo s parlamentom. Potrebujemo odsek za kontrolo državnih dolgov, naviši računski urad, ki kontrolira izdatke, ker brez računskega zaključka ni proračuna. Potrebujemo pa v prvi vrsti mož, ki bodo to izpeljali. Diktatura parlamenta je naša zahteva, če ta parlament ni možen za to, naj pa pride — drugi.

Dr. G.

Zakaj pada dinar?

„Epoča“ št. 893 prinaša aventčnl primer, ki jasno kaže brezglavost naše finančne politike.

Vojno ministrstvo je kupilo veliko množino sukna na Angležkem in vojnemu ministru se je odobrilo čez 12 milijonov dinarjev za izplačilo, ki naj bi se izvršilo, kakor je bilo sklenjeno, v naši valuti

Med tem je pa po posredovanju našega konzula Jovanoviča v Londonu odobril ministrski svet na predlog finančnega ministra, da se izplačilo izvrši v angleški in ne v naši valuti in sicer po kurzu, ki ne sme preiti 135 dinarjev. Potrebno svoto je naša

državna kasa že meseca maja depozirala pri nekih angleških bankah, kar dosedaj še nima primere v zgodovini državnih nabav.

Razloge te transakcije je objasn timer finančni minister meseca maja takole:

„Ce ne bi bilo te transakcije, ne bi se mogla doseči tako povoljna cena blaga (68 din. za meter) in tudi kakovost ne bi bila tako dobra.“

Razven tega je še upal, da si naša država prihrani okrog 200 tisoč dinarjev vsled ol strokovnjakov predvideno stalne poprave naše in stalnega padanja angleške valute.“

V resnici so pa ta strokovnjaška predvidenja privedla do tega, da je naša država umrtvila svoj depozit od 95 tisoč funtov sterlingov in da jih mora sedaj, ker ta literacija se ni likvidirana, odstopiti po nekdanjem nizkem kurzu, za druge potrebe pa kupovati angleški denar po današnjem trikrat višem kurzu.

„Epoča“ pristavlja k vsemu temu še število in datum finančnega referata ki kaže, nad vse optimistične „predvidevanje“ našega finančnega ministra in njegovih strokovnjakov.

Ta slučaj nam svedoči, da se famozni konzul Jovanovič v Londonu že dolgo udeležuje za — svoj žep. Vsako nameravano kupčijo od naše strani ima v evidenci in vsakokrat pomaga Angležem, da nas opeharijo. Tuji izkoriščevalci opuščajo napram nam vsako opreznost, ko vidijo, da se nas tako lahko na dolgo in široko skubi in eiganj.

Ogledali so si Kukovec, ki je prišel k njim vasovat, poznajo spekulativno stran našega konzula, videli so staro orientalsko zagonetko naše diplomacije, vsaki dan imajo posla z člani naših nabavnih komisij, ki samo čakajo na priliko, da oškodujejo svojo državo in vse to je bilo dovolj, da so tuji izkoriščevalci in bankokratski opustili vse obzire in tudi vsako opreznost, češ, ie dajmo jih, kakor samu hočejo. Slavni konzul Jovanovič, ki jim je že meseca maja pomagal oškodovati našo državo, jih je gotovo prav dobro pripravil na prihod finančnega ministra in danes, ko se s posojlom spravlja v zvezo tudi zgradba železniške proge skozi neplodne, planinske kraje, se daje celemu svetu nov primer brezvestne spekulativne eksploatacije, ki se je z našimi prvaki na čelu zarotila proti interesom naše države.

Ta zarota uničuje domačo industrijo in obrt, neti in razvija protekcion in korupcijo, sabotira gospodarski razvoj ter se poslužuje vseh sredstev proti narodni volji, da ne bi prišlo do kontrole, ki bi razkrila množico u nuzanih, profitorskih naklepov, ki nas izžemaj in razpoštavljajo kot plen cellega sveta.

Ubogemu narodu se ubija v glavo da so naši prvaki in strokovnjaki naj boljši in najsposobnejši, da vse znajo in vse „predvidevajo“ in sedaj, ko imamo lepo število teh „strokovnjakov“ raztrošeno po širnem svetu, menda ne bo težko odgovoriti, zakaj pada dinar. Da bo lepše, naj se vsaj reče, da so se pri svojem „predvidevanju“ zmotili naj se jih poklee domov in vse povsod izmenja s tistimi možmi, ki prihajajo iz naroda in soglašajo z njegovo voljo.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Naša vlada preživlja — krizo. Med radikali in demokrati se bje boj za notranji in finančni portfel. Naj rekonstruira g. Pašić svoj kabinet kakor hoče, upravičeni žrtvi te krize bosta glavna povzročitelja političnega ter finančnega zla Pribičević in Kumanudi, ki bosta najbrž zamenjena z dvema radikaloma.

Našim ministrom je zavrta sapo angleška nota, v kateri zahteva Anglija umik naših čet iz Albanije na me no črto izza leta 1913. Če ne bomo takoj ubogali, pridemo pred sod Zveze narodov, ki je že sklicana samo radi nas in Arnautov k izvanrednemu zasedanju. Naši ministri pravijo, da bodo poslali v London noto, ki bi naj pošasnila me no črto izza leta 1913 kot za nas nesprejemljivo.

Proračun za leto 1922 je gotov od strani ministrskega sveta in bo predložen parlamentu dne 20. t. m.

Finančnega ministra še vedno ni v Beograd, ampak prosi sedaj nekod po Parizu na posodo 500 milijonov frankov.

CEHOSLOVASKA.

Cehoslovaška je sklenila zakonski predlog za pobijanje monarhističnega pokreta. Po tem zakonu bi naj bil kaznovan vsak član habsburške rodovine, ki bi stopil na čehoslovaška tla brez dovoljenja zunanjega ministra z zaporom od 5—10 let. Ista kazen doleti vsako osebo, ki bi glede povrata podpirala ude habsburške dinastije. Smrtna kazen pa doleti vsakega, ki bi poskušal republikansko formo Cehoslovaške pretvoriti v monarhistično.

NEMČIJA.

Nemčiji grozi bankrot radi prevelikih reparacijskih izplačil in se na ta nemški finančni polom pripravljata antanta.

RUMUNIJA.

Rumunski kabinet generala Avarescu je podal ostavko, tudi parlament je pred razpustom.

Slika visokih politikov.

V Beogradu spi in dremlje politično življenje, izvzemši prerekanj med radikali, kako bi pognali k vragu g. Pribičevića. Parlamenta ni, finančni odsek dremlje, zakonodajni odbor je na oddihu, sedanja vlada smatra za najvažnejše delo v sedanjem vsestranskem kritičnem času, da deluje ministriški odbor, ki se pridno bavi z izročanjem opozicijskih poslancev sodišču. Ta odbor je sklenil vključiti ostrim protestom opozicijskih odbornikov, da se preda sodišču Stojana Protiča, kateremu se bo baje slejlo na poti izročitve še več drugih poslancev iz vrst opozicije. Kaj mar sedanjim vladinovem politika, valuta gospodarstvo in finance, samo, da delujeta policija ter sodnija.

Zakulisna politika. Dunajski listi poročajo o nekem tajnem sporazumu med Italijo in Francijo, ki si delita svoje interesne sere. Francija na tihem soglašala, da Italija eksploatira države Srednje Evrope, Italija se pa obvezuje, podpirati Francijo v kolonijalni politiki, kakor tudi v politiki proti Nemčiji. Da si antantni imperijalizem deli celi svet v svoje interesne sere, to je stara stvar in da se Francozi za sedaj še nočejo križati z Italijani na koristolovnih poteh, je tudi jasno. Naši diplomati gledajo na situacijo z drugim očesom in zato tudi ne bodo prišli na to misel. Francosko zavezništvo — jim bo še vedno močno laskalo, če jih tudi vodi Italijanom v roke. Eni diplomati in oblastniki si bodo mislili, da so najpametnejši, drugi bodo pa kratkomalo dejali: „Bilo kakor bilo, samo da se da kaj zaslužiti.“

Kaj nudijo radikali Hrvatskemu bloku? „Narodna Politika“ poroča iz Beograda: Z ozirom na sporazum g. Stojana Protiča s Hrvatskim blokom so radikali pripravljali na revizijo ustave. Prva želja radikalcev je prelom z demokrati. Najmanjša koncesija radikalcev bi bila: sistemska izvršitev sedanje ustave in novi kabinet, ki bi razpisal volitve.

Pozabljeni gospodje. Belgrajski listi piše o: „Ko je kralj dospel pradi slope narodne skupščine, ga je pred bojem pričakoval predsednik dr. Iv. Ribar in celokupna vlada. Dr. Ribar je kralja pozdravil z „Vaše kraljevsko Visočanstvo.“ Ko je kralj to slišal, se je — nasmejal. V dvoru je stari gos. Pašič kralja pozdravil z vzklikom: „Zivel kralj Srbije, Hrvatske . . . i . . . Slovenske!“ — Naši političarji so res čudni ljudje. Osobito g. Pašič. On je sedaj že v drugič pozabil, kako se naziva naša država. In kljub tej „pozabljivosti“ hoče on dati naši politiki potrebne smernice. Lep ministriški predsednik in minister zunanjih zadev! („Hrvatska Obrana“ št. 254.)

Primer policajdemokratske nesramnosti iz „Jutra.“ — Prvi: Po naši notici o „sviljeni obnovi“ likvidiranega ministrstva „izhrane in obnove zemlje“ za žensko beografske porodice so skušali oblatiti dr. Korošca kot povzročitelja in delničarja te „obnove.“ Ker poznamo vso podlost in cinično brezvestnost policajdemokracije, se ne smemo čuditi, če ga danes jutri spravijo v zvezo s tistimi, ki se v diplomatskih kovččkih prenašali — zensko robo, svilo in lišp iz Francoske v Beograd. Kliča, ki vse to počenja, ne hlepi samo za profitom, temveč tudi za tem, da svoje umazanosti pol-

tika poštenim političnim nasprotnikom.

— Drugi: Poslanec HRSS (Radičev, stranke) so klicali na orožno vajo in ti so naravno protestirali. Jutrovcu pa pravijo, da so se še le tedaj spomnili, da so poslanci in sedaj lahko čakamo, da se policajdemokratska nesramnost pojne do trditve, da so poslanci samo tisti, ki capljajo za policajdemokracijo, drugi, ki imajo narodne glasove in narodno zaupanje — pa ne.

Politični „dripet.“ Belgrajska „Politika“ piše o mañiški deklaraciji Jugoslovanskega kluba iz leta 1917, ter zatrjuje, da govori ta deklaracija v prilog bivši monarhiji. „Politika je s tem pokazala svojo balkansko zlobo in — nevednost. Ona sicer piše, da je mañiška deklaracija vzniknila 30. V. 1917, vsekakor pa pozablja, da so njeni prijatelji (sedanji policajdemokrati — bivši člani srbo-hrvatske koalicijske) mnogo pozneje sestavili addresso, v kateri se zahteva, da naj ostane naš narod pod — krono sv. Stefana. Bilo bi mnogo pametneje, ako bi „Politika“ izpraševala vesti svojih policajdemokratskih prijateljev. Jugoslovanski klub je leta 1917 zahteval vse, kar se je zahtevati smelo, in to je narod brez razlike imena prav dobro — razumel.

Posojilo špekulantov.

Konzulovo posojilo. Polcajdemokrati bi radi prkriji nezasišni skandal, ki se kopiči okrog angleškega posojila, zato pa piše, kako se je in. minister upiral sprejeti pogoje, ki bi bili za našo državo škodljivi. Nazadnje se je pa dosegel s orazum, ki nam kaže, da je to posojilo vendarle v prvi vrsti Jovanovičeva in ne kumanudijeva zasluga, oziroma Jovanovičev prout in naša škoda. Dobimo 15 milijonov funtov sterlingov, to je danes okoli 22 milijard K po 9% od banke Bolton in Armstrong. Obresti znašajo 1 milijardo in 800 milijonov kron letno. V gotovem se dobe 4 milijoni funtov, 11 milijonov se pa bo uporabilo za zgradbo železniške zveze z Jadranom, za jadransko in beograjsko pristanišče. Pa tudi od gotovih 4 milijonov bi dobili takoj samo dva, druga 2 pa v roku dveh mesecev po podpisu posojila. Od 11 milijonov funtov sterlingov naj se uporabi 70% za železniški strojni, 30% pa za vozni, prožni in še drugi material. Ves ta material bi se nabavljal na Angleškem po komisijah, ki sestojijo iz polovice naših in polovice angleških članov. Merodajne so tu srednje tržne cene istega dne, ko bo komisija material sprejemala. Amortizacija se izvrši v roku 25 let. Država dovoljuje skupno (angleško in našo) kontrolo vsega dela ter plačuje vse stroške ki znašajo okrog 9%. Železnice in pristanišča služijo kot hipoteke, ostanejo pa državna last. Ostalo garancijo dajejo že založeni monopoli, lahko se pa poseže še po drugih, do sedaj nezaloženih, če bo to potrebno v kritje letnih anuitet posojila. Torej, konzul Jovanovič, kompanjon banke Armstrong, je dosegel, kar je hotel in posojilo, pa naj bo Jovanovičev ali kumanudijev, je strašen jarem za našo državo.

Kumanudijeva posojila. Polagoma so odkrivajo karte o posojilu. Najprej je Cedimir Mijatović odkril Jovanoviča v Londonu. On je prijatelj demokratov. Sedaj prihajajo nova odkritja. Zunanje posojilo botruje tudi Miloje Jovanovič, kateri je v prvem ministristvu g. Protiča moral radi nekega sladkorja takoj podati demisijo. Z banko Bolton je Jovanovič vezan že od takrat, ko je Crnagora leta 1909 sklepala svoje posojilo; v omenjenem času je bil finančni minister — kralja Nikole. Oba Jovanoviča sta dr. kumanudiju pihala tako doigo na srce, dokler se ni odločil na usodno potovanje v London. „Trubuna“, ki je osvetlila kvalifikacijo glavnih mešetarjev tega posojila, povdarja, da je fin. ministra spremljal na potu v London prvi šef njegovega kabineta, kateri se je vse svoje življenje bavil samo s — kazenskim pravom. Radi tega je posojilo tako nespremljivo, da piše Krsta Ciovarič že sedaj v svojem dnevniku o njegovi „povolnosti“ za državo in narod. „Tribuna“ je mnenja, da bo zunanje posojilo pro adlo, saj ga vlada niti ne more predložiti narodni skupščini.

Diktatura.

Dajte nam vojno diktaturo, kliče demokratsko splitsko glasilo „Novi List“. Sablja in puška sta alfa in omega — začetek in konec. Nimamo več ustave, nimamo več zakonov, nimamo več vlade. Vsa oblast, vsa moč, vsa sila na zemlji prehaja v roke vojске, — ona je diktator, ona upravlja pokrajine, ona vodi ter čuva, ona diktira! Ona kaznuje krivce brez pardonov, brez usmilenja. Otvorja temnice, postavlja vešala, kaznujejo se krivci, — vojska je gospodarica situacije. — Demokratska stranka je toraj zabredla v svoji politiki, v svojem strankarstvu ter mržnji do hrvatstva tako daleč, da je ustvarila situacijo, iz katere jo zamoreta še rešiti edino le še sablja in puška. Sablja in puška imata nalog, da ustvarita narodno edinstvo, kakor sta ustvarila svojčas sablja in puška avstrijante po Dalmaciji. Kam vodi taka politika, je dokazala dovolj očitno Avstro-Ogrska. Polega znaka siromaštva si pa ni mogla utisniti demokratska stranka, kot si ga je s klicem po vojaški diktaturi. (Glej „Hrvat“ št. 509.)

Pod praporom takozvane „Narodne Obrane“ se zbirajo po Bosni in Hercegovini elementi, ki vršijo strašno nasilje nad muslimanskim in hrvat skokatoliškim življenjem. Muslimani in katoliki so potisnjeni na stopnjo državljanov IV. klase in o njih svojo, imetje in državljanski pravice pa odločujejo elementi, ki se niso mogli, oziroma hoteli poprej proslaviti v vojnih in delih za nacionalno osvobodjenje, ki pa sedaj z batinami in nasiljem igrajo vlogo osvoboditeljev in osvoboditeljev za vse svoje trabante, pa če še tako izpodkopavao državne temelje. Sarajevska „Naša Pravda“ slika dela te Narodne obrane kot pravi teror „bele ruke“. Vlada je že večkrat obljubila muslimanskemu klubu, da bo vse to preprečila, Narodna Obrana pa še vedno od oblasti službeno zahteva izpolnitev svojih želj ter v raznih okrajih deli in odvzema orožje — kakor in komu hoče, v drugem kraju pa odvzema državne stipendije muslimanskim vseučiliščnikom, če tudi ima jo vse izpite z odliko.

Iz „glavnjače“ št. 5. „Radikal“ je objavil pismo jurista Diviniča, v katerem opisuje, kako se je v njegovem stanovanju izvršila preiskava, popolnoma nasprotu oča določbam vidovdanske ustave, ker ga je nekdo označil kot komunista . . . Koniscirane so mu bile sledeče knjige in brošure: vsi zvezki Srpskega književnega glasnika, dr. Ninčičev „Novi Život“, Društveni Život, Tolstovo delo „Je li zemlja prestor svojina“, nadalje Merežkovskega „Car in revolucija“, Bebel „Zena in socializem“ ter Leninovo delo „Država in revolucija.“ Drugo jutro so prišli žandarji. Zandar s remevalce je dobil povelje: „Nož na puško, tri korake neka vodre (se odda-lj), pučaj (streľaj) u meso, nikome ne odgovaraj!“ Dovedli so ga v klet trdnjave, v zloglasno „glavnjačo.“ Namenjena mu je bila soba št. 5. Siromak ni vedel, ali je to stvarnost ali bioskop: v sobi, polni smrdljive sopenje, je bilo natlačenih 95 napol narih ljudi. Ker je bil bolan, je njegovi rodbini uspjela rešitev iz „glavnjače.“ Seveda samo začasno. Nihče ga ni zaslišal, nihče ga ni vprašal za storjeno krivico. — Ali ni to pravi policijski režim ministra Pribičevića? — Kljub temu še živijo ljudje, ki lomije kopja za tako balkansko-turško upravo. Nič v najtemnejših stoletih srednjega veka ni bilo kaj takega mogoče . . .

Vojaška administracija.

Ko se je, kakor je g. vojni minister sam dejal, vežbala vojaška oblast v vpklicevanem ljudju, živine in vozov, da vidi, kake funkcijonira vojni aparat, je videla javnost, najbolj pa tisti, ki so bili pozvani, marsikatere nedostatke Prvič je visoka vojna gospoda ne zna preračunati časa, ki je potreben za prehod raznovrstnih naredenj skozi vsa administrativna mesta. Kar so recimo danes bogzna kje „naredili“, bi se moralo že jutri izvršiti. Vsak obveznik bi moral imeti popolno zimsko opremo: toplo suknjo, to-

plo perilo, močne čevlje, odeo, kar v svoji revščini ni nikdar posedoval — in takoj bi se moral javiti vojnemu okragu, četudi je vojaška oblast pozabila urediti z železniško upravo vprašanje kreditirane voznine. Eni so dobili oozivnice, drugi so pa prišli po raznovrstnem razglašanju, načn poziva bi pa moral biti enoten. Nekateri vojni okragi imajo izvežbane administratorje, urejen aparat, drugi pa ne; eni znajo ljudi spraviti pod streho, da o jim hrano, ker so navaeni računati z razmerami, ki ne poznajo tega, da bi ljudje nosili s seboj hrano za pet dni ter čakali dan in noč za kakim zastraženim plotom, drugi pa ne. Tu imajo svoje ljudi v evidenci, pa jih lahko vsak čas pokliče o s pozivnicami, tam jih pa zopet lovi o in išče o na okrog, potem pa zopet izpušijo, kakor čredo iz ograje. V tem pravcu bi bilo zelo potrebno, da vojaška komanda od zgoraj navzdol nadejue vežbo, ker se je izkazalo, da ljudje iz olnu'jo svoje dolžnosti, do čim razne komande niso kos svojih nalogi. Ta vežba naj bi se nadaljevala v lepem miru po pisarnah, kjer je marsika, kar ne služi v ugled vojske, n njene uprave. Mogoče se bode pri tem vežbanju in urevanju prišlo tudi na to, da je treba ljudi, ki so se tako točno in zvesto odzvali, tudi odškodovati. Nekateri so dobili ob odustu vsaj potrdilo, da se jim ta čas računna kot polna orožna vežba, kar je veliko vredno, imamo pa na žalost toliko vojaških komand, k'er „pismenost“ še ni tako daleč, da bi jo uredila. Upamo, da ob priiki te vežbe merodajni krogi niso motrili samo ljudi, ki so bili s tako naglico izrgani iz domačega dela in vrženi v urečen nered in razburjenje, temveč da so se ozrli tudi na sam ustroj vojaške uprave, ki ima marsikaj, kar bi trebalo takoj odpraviti, da ne bi pri kaki drugi resni priliki tr. elo morebiti dobro razpoloženje dobrega vojaštva.

Obsodba vojaške oblasti. Pred kratkim se je končala pred ljubljanskim okrožnim sodiščem za naše razmere prav značilna pravda. Gospod dr. Kumbotović, Specialist za venerične in kožne bolezni v Mariboru je tožil vojaški erar za odškodnino, ker je moral skoraj zastoj opravljati vojaško službo ves čas od preobrata do mobilizacije v maju lanskega leta. Ta zadeva je tako gorostastna, da se jo lahko beleži kot posebno specialiteto naše vojaške uprave, ki ne polaga, — kakor izgleda — prav nobene važnosti na svoj ugled, ker tira tako daleč, da se mora taka zadeva razpravljati pred sodnijo. G. dr. Kumbotović ni bil nikdar vojak, v avstrijsko vojsko so ga pritegnili kot civilnega zdravnika in ker so je ob polomu nahajal v Mariboru in ni mogel nazaj v od Italija' nov zasledeno ozemlje, je prostovoljno zastavil svoje moči vojaški zdravniški službi. Obetal so mu vse mogoče, pa on se ni oziral na to, temveč se je iz poztvovalnosti udeležil v veliki potrebi meneč, da lahko tudi odide, kadar mu bode kazalo, ker ni vezan z nobeno obvezo. Pa glej, organiziral je kožno-spolni oddelek v vojaški bolnici, imel je polne roke dela, vedno je bil potreben, vojaška oblast ga je trdno vpregla v delo, samo za njegovo plačo se ni brigala; ko so zelo nizke plače poprevalne dobe visoko zrastle po srbskih predpisih, je on še vedno vlekkel nekdanj nakazane groše, ter kot zdravnik-specialist užival plačo, kot — kak podnarednik. Ambicije do kakih činov seveda ni imel, želel si je pa delu primerne plače, da lahko živi. O tem pa ni hotela oblast ničesar čuti, samo tedaj se je oglasila s kako pretinjo, in grožnjo, če je hotel oditi, in tako je ostal do demobilizacije prisiljen s to sramotno nizko plačo v službi. Vojaška oblast ga je torej za vso poztvovalnost in dobro delo ob sodila na pravo eno in polletno prisilno delo, ki ga je naravno, občutno škodovalo. Sedaj je bil vojaški erar obsojen na 55.000 K odškodnine, katero je dr. Kumbotović zahteval kot minimum, ker bi bil v poldrugem letu gotovo več zaslužil, če bi imel na dan vsaj par pacientov. Vojaška oblast je torej obsojena, če se bo obsodbi pokorila, je pa seveda drugo vprašanje. Po sedanjem postopanju, ki poztvovalnost poplačuje s silo, ki zdravniško delo zastavlja pod plačo zadnjega

profesionalista jermenja in podkov, je pričakovali tudi to, da ignorira razsodbo in postavo.

Državne pijavke.

Za koga je pri nas dovolj denarja? Za aktivne in takozvane ministre na razpoložanju. Finančna sekcija zakonodajnega odbora je sklenila, da imajo ministri na razpoložanju, ki so bili v aktivni ministrski službi 6 mesecev pravico do pokojnine, letnih 6000 dinarjev. Če so kot državni uradniki dobivali letno plačo 6000 dinarjev, obdržijo pravico do plače. Ministrski pa, ki so bili v aktivni ministrski službi, eno leto, imajo pravico do letnih 10.000 dinarjev. Naša državna blagajna pod sedanjim režimom skrbi z vso vnemo za reveže, ki so sedeli na ministrskih prestolih, za invalide in prehrano najbednejših revežev pa ni maha novca!

Koliko uradnikov in nameščencev je nastavljenih v našem finančnem ministristvu? Belgrajska „Tribuna“ je ugotovila, da je finančni minister dr. Kosta Kumanudi nastavljal v svojem ministristvu 700 novih uradnikov, tako da šteje celokupno osebje tega ministristva 1400 ljudi. To so sadovi brezglavega centralizma; v centru več tisoč glav broječa birokratska gnezda, pokrajno pa nameravajo osrečiti s primerno komuniciranim uradniškim aparatom „Srčna“ naša „domovina“!

Novo plače policijskih uradnikov. Policijska država se briga predvsem za policijsko uradništvo. Ministru policije so prva ter edina skrb policijski uradniki. Pa tudi to je v redu, saj on vendar od njih politično živi. Sedaj javljajo iz Beograda, da je podpisana v notranjem ministristvu ukaz, po katerem bodo prejeli povišane plače po uredbi od 4. avgusta tega leta vsi policijski uradniki na teritoriji južne Srbije in Crne gore, vsi komisariji železniške, parobrodne in pogranične policije v celi naši kraljevini. Po tej novi naredbi je ukinjen čin policijskega pisara treće klase. Policijski pisar druge klase dobi 1800 din., policijski pisar prve klase 2.500 din., sreski načelnik tretje klase 3000 din., druge klase 3.500 din. in prve klase 4000 dinarjev. Član policijske uprave druge klase 4000 din., prve klase 4.500 dinarjev. Ukinjena je četrta klasa ukrzanih načelnikov, dokler ostanejo plače neizpremenjene. Po tej novi naredbi so lahko policijski uradniki v eni klasi najmanj 2 leti, da potem avanzirajo. Seveda pa lahko vsak, posebno brihten policaj, tudi poprej avanzira. Oni uradniki pa, ki so bili dalje od dveh let v eni klasi, se pomaknejo v ono klaso, ki jim pripada po službenih letih. Da pa se morejo ti uradniki izkazati s posebno revščinno, je odprl g. minister tudi postavko „izvzemši itd.“, ker brez protekcije ne gre! „Hrvat“ pravi, da bodo sli sedaj vsi policajdemokratski profesorji med policajet! Ravnoakar omenjene naredbe je vreden edino le g. minister svobode Pribečević.

Nagrada davčnim uradnikom je končno javno odločena od finančne

sekcije zakonodajnega odbora na sledeči način: za 70—80% plačanih davkov odpade na uradnika 1% nagrade, za 80—90% 2%, za 90—100% 3%. Ta naredba velja tri leta in stopi v veljavo od 1. januarja 1922 naprej. Vsekakor razveseljiva naredba za naše davkoplačevalce!

Dnevne novice.

Cenilne komisije. Nedavno so se vršile volitve v komisije za določitev dohodninskega davka. Sicer je dolgo trajalo, predno se je finančna oblast na odlično zahtevo davkoplačevalcev zganila ter odločila za razpis teh volitev. Davkoplačevalci so pričakovali, da se bodo novo izvoljene komisije takoj po volitvah lotile obilega dela, na žalost se pa to ni zgodilo. Davčne oblasti določijo dohodnino po starem načinu, brez da bi upoštevale voljo ljudstva, ki je zopet iz ostavljenosti samovolji posameznih davčnih uradnikov. V tej zadevi se je obrnil poslanec dr. Hohnjec z interpelacijami na finančnega ministra in na finančnega delegata v Ljubljani ter zahteval, da se naj imenovana v dotične komisije izvrši takoj, da bi na ta način zasmogle komisije čimprej pričeti z delovanjem. Na interpelacijo poslanca dr. Hohnjca z dne 10. t. m. je g. finančni delegat v Ljubljani odgovoril sledeče: „1. Finančna delegacija je takoj po razglasitvi novih določb odredila, da davčna oblastva v lastnem delu rogu ne smejo več izvršiti niti odmere za leto 1921, niti odmernih zaostankov za prejšnja leta. Ako komisije še niso bile sklicane, po namenih delegacije torej ni mogel biti oškodovan noben davkoplačevalec. Ne verjamem tudi, da bi bilo kakšno davčno oblastvo ravnalo proti temu naročilu, in če so bili dostavljeni plačilni nalogi, so po vsej priliki zadevali že pred razglasitvijo izvršene odmere. Ko bi se pa bila v poedinih stičajih le primerila kršitev odredbe, je treba to samo meniti naznaniti. 2. Imenovanj v komisije ne morem izvršiti na slepo, marveč moram predloge (podrejenih organov) proučiti in sicer tem vestne, ker se se letos pri volitvah kolikor toliko pojavila politična nasprotja. Stvar torej ni tako enostavna, kakor izgleda, zlasti če se pomisli, da imamo okrog 20 komisij in obilico drugega dela; sicer so pa imenovanja z malimi izjemami že izvršena in se začnejo dekreti dostavljati te dni.“

Bolezen našega prevzv. g. knezoškofa se žal dozda ni obrnila na bolše. Na god sv. škofa Martina je prevzvišeni slovesno prejel sveto popotnico po obredu, kakor je predpisan v škofovski obredniku. Istega dne je stolni kapitelj bizojavno prosil papeževega blagoslova za visokega bolnika. Drugi dan je došel naslednji telegram: „Rim, 12. novembra, ob 16. uri. — Sveti Oče podeli iz srca ljubljennemu nadpastiru Lavantinskemu zaprošeni apostolski blagoslov, prosič zanj nebeskih krepič v njegovi bolezn. — Kardinal Gaspari.“

Naše učiteljstvo postane v službi definitivno z 21. letom. Odbor za mol-

be in žalbe zakonodajne skupščine je sklenil, da postanejo vsi doslej začasnimi učitelji definitivni in jim bodo štela v definitivnost vsa leta od 21. naprej.

Milijon in pol dinarjev za vence. Za vence, poklonjene pokojnemu ministru Draškoviču se je izdalo 1½ miliona dinarjev. O, da bi se bil ta denar porazdelil med sirote.

„Čedna“ afera iz višjih krogov. „Hrvat“ št. 509 poroča: Naša vlada je obveščena po finančnem ministru Kumanudiju, da je nakazala francoska vlada podporo Wranglovim beguncem, ki se nahajajo na našem ozemlju 15. decembra 1920 in ta naredba o podpori bi bila v veljavi do 15. januarja 1921. Ravnoakar omenjeni akt francoske vlade pa je romal v izgubo pri našem zunanjem ministristvu. Še predno je zaznala zanj vlada. Na ta način je oškodovana naša država za več deset tisoč milijonov. Tako javlja „Beograjski Dnevnik“. Vprašanje ruskih beguncev je tako važno, da zasluži vso pozornost. Ko je prevzela naša vlada mi leto Wranglovce, je to storila v nadi, da dobi brodogovje, na katerem so se pripeljali ti begunci v naše pristane. Brodogovje je izkrcalo begunce, a Wrangl je odplaval na njem na Francosko, kjer je ostalo njegovo brodogovje, a naša država je prejela samo begunce. Niti do danes ne vemo, koliko izda država za te begunce. Govori se o težkih milijonih. Brez odobrenja, brez izkaza, brez računa se troši, in eto Francija nam predaje še one ruske begunce, katere je prevzela sama. Sedaj nam še samo manka, da se plačamo Francozom po današnji vrednosti franka za te na novo nam predane begunce, da bo še lepše izgledalo, kako znamo štediti od zgoraj — navzdol.

Novi zvonovi. V sredo 16. novembra se pripeljejo trije novi bronasti zvonovi iz mariborskega kolodvora preko St. Ilje v Jaremno. Okoli 3. ure popoldne jih slovesno blagoslovi g. stolni prošt dr. Matek in pozdravi g. prof. Vreže. Zahvalna služba božja, pri kateri pridiguje g. prof. dr. Medved, se vrši v četrtek, 17. novembra ob 9. uri Vse jih nestrčno pričakuje in se veselijo njih nebeskih glasov.

Predavanje. V četrtek, dne 17. t. m., ob 8. uri zvečer, se vrši v Celju v vrtni dvorani „Belega vola“ izobraževalno predavanje. Predava g. dr. Al. Rakun iz Celja. Skrbite za obilno udeležbo!

Občni zbor Slov. kat. akad. starejšinstva se vrši v nedeljo, dne 17. t. m. ob 10. uri popoldne v dvorani Akademskega doma v Ljubljani. Clani, ki žele stati na občnem zboru kake narčte ali predloge, se oroziarjajo, da jih mora o javiti osem dni prej društvenemu odboru. Posamezni klubi naj izvolijo poslata na občni zbor vsaj po enega zastopnika. — Dr. Božič, predsednik, dr. Pivec, tajnik.

Sekiija Ljubljana Udruženja Jugoslovanskih inženirjev in arhitektov vabi svoje člane na izredni občni zbor v sredo, dne 23. novembra 1921 ob 20. uri v univerzalni dvorani v Ljub-

ljan. V soboto, 26. novembra t. l. ob 20. uri priredi Sekciija v dvorani Kazine v Ljubljani za svoje člane in njih rodbine družabni večer z godbo. Posebna vabila se ne razpošiljajo za nobenega teh dveh večerov.

Iz Maribora.

Politično zborovanje dr. Korošca je bilo minulo soboto v mariborski dvorani JSZ zelo dobro obiskano. Govornik dr. Korošec je v n'emu lastni originalnosti posnil mnogoštevilnim našim zborovalcem naš zunanje-ternotranje-olitični položaj, finančno, gospodarsko in socialno stanje. Zborovalci so burno veselo odobrvali njegove besede in zaključili shod s časui primernimi resolucijami.

Mestni svet mariborski je imel dne 11. novembra zvečer sejo, v kateri so se napravili ti-le sklepi: Prošnjija Rusinje Tatja e Lenz za barako in branjarjio v Fr. ko. anski ulici se odkloni. R. Kokošineku se dovoli razprodajo premičnih na Glavnem trgu. Prošnjija trgoveca z delikatesami Uhlerja da ga mestna občina prizna kot najemnika lokala se ugodi. Zadeva glede stavbe Macarol se odloži. Stajinšek Mariji se radi njene prošnje za mostno telnico v Betlavski ulici prizna krajevna potreba. Lipert Franjo prost, da mu odobri usta ovtev obrata cirkularne žage v skladišču za les v Tattenbachovi ulici. Se odloži. Novak Franc je odložil mandat, kot član stanovanjske komisije. Se ne vzame na znanje. Podpukovnik Skrabler je prestavljen iz Maribora. Vojaško poveljstvo se pozove, da namesto njega pošlje drugega častnika v stanovanjsko komisijo. Zastavljalnici se dovoli licitacija zapadlih predmetov dne 7. decembra. Prošnjija Mariji Narat glede trgovskega lokala na Glavnem trgu se ugodi. Prošnjija Josipa Roy za dovoljenje razširjenja vrtiljaka v mesto Maribor se odkloni. Mestni zdravnik dr. Trenz nazna ja, da poda s prvim novembrom 1921 ostavko, ker se 1. maja 1922 preseli kot kopalški zdravnik na Dobro. Se vzame brez ugovora na znanje. Odvetnik dr. Rapoc poroča, da je višji mestni uradnik Bernkopf zgubil pravdo in da mora plačati vse pravdne stroške. Zahteval je namreč od mestne občine odškodnino 180.000 kron, ker se ga je odpustilo. Dr. Leskovarja se poveri, da sestavi pogodbo za prodajo vojašnic. Pravna zadeva Regula se izroči pravnemu zastopniku dr. Leskovarju. Nabava 400 novih krst za pogrebni zavod se odloži. O razpisu del se mora obvestiti Slovensko obrtno društvo. Družbi „Drava“ se v principu dovoli zgradba enonadstropne vile v Graškem predmestju. Radi trgovskih izlozb ostane pri starem. Udruženju gled. igralcev se prošnja radi Variette-predstave v kazini odkloni.

Imamo pretepače in divjake, ki maskirajo svoje nekulturne izgrede z narodnjaštvom, imamo pa tudi megalomane, ki hočejo spraviči vsako narodno institucijo pod svojo komando. Nismo še pozabili, da je skušala v Ljub-

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Eros.

Dalje prihodnjič.
(37. nadaljevanje.)

Tudi Eska se je začuden opravičeval, da jo najde tukaj. Ampak koga je pravzaprav tako nepotrpežljivo čakal, če ne nje? In tudi Mariamna bi bila pravzaprav užalena, ako bi si bila morala sama zaletati vode iz Tibera —

Lepa židinja je mislila nanj mnogo več, nego je hotela, tista dva dni, in mislila mnogo več, nego je sama vedela. Čudno, kako take misli klijajo in rastejo v naših dušah, pa se jih še niti prav ne zavedamo. Skrbno negujemo nekatere rastline in jim zalivamo, in vendar ostanejo vkljub temu prilikave in bolehave. Druge pa tepčamo, jih porožemo, jih izruvamo s koreninami vred — te pa rastejo krepko in razkošno, da pokrijejo naše stene z brstjem in napolnijo naše hiše s svojim vonjem.

Mariamna ni bila ena tistih Judovih hčera, ki bi bil zanjo tujec izvržek človeštva, ker je slučajno pogan. Njeno občevanje s Kalho jo je naučilo glemenitejših resnic, nego so bile tis-

te, ki jih je prečela od svojih dedov. In poleg slemenskega ponosa in ljubezni do svojega naroda je vsrkala vase tudi lubezen do bližnjega in pa strpnost, čednosti, ki so bile temelji nove vere, določene, da razlije svojo luč čez vse narode sveta.

Cetudi ne popolnoma kakor brata, pa skora kakor brata je cenila Mariamna možatega britanskega sužnja. —

Vsa srečna sta se pogovarjala. — Pravi nič več ni bila Mariamna plaha in boča.

Eska ji je pravil, s kako nepotrpežljivostjo jo je čakal in kako mu je postajalo dolgčas ob samotni razvalini. —

„Kako si vendar mogel vedeti, da pridem semkaj?“ ga je vprašala in iz oči ji je sijala vsa njena dekliska priprostost. Pravzaprav bi se bila morala dobro spominjati, da je oni večer v razgovoru s Kalho več kot enkrat orozičila Esko na svoj vsakdanji obisk pri reki.

„Misliš sem si, da boš prišla“, so je nasmehnil. „Lovec sem bil, veš, in naučil sem se, da plahe srne ob solnčnem zapadu gredo k vodi“. Tudi sinoči sem bil tukaj in dve uri sem te zastonj čakal —“

Bistro ga je pogledala in naglo povčila oči. Kri ji je šinila v blede lice.

„Sinoči si me čakal —?“ je vprašala s tresočim glasom, ki je iz n'ega donelo obžalovanje. „In jaz ves dan nisem stopila iz hiše — O, da bi bila vedela!“

Vsa v zadregi je umolknila, kot da bi bila povedala preveč.

Ni opazil njene zadrege. Videl ji je bilo, da ima nekaj na sru, nekaj, kar si jej ni upal povedati, česar pa mu njegov poštenični značaj ni dovoljeval prikrivati.

S težavo je končno spravil na dan sledeče:

„Ti veš, kaj sem! Moj čas ni moj čas in moji udci so last drugega. Če ravno je res, da je moj gospodar prišten in dober in obziren — Pa kaj to pomaga —? Mariamna, jaz sem — suženj!“

„Dobro vem!“ je prisrečno odgovorila in lubeče pomilovanje se ji je zabliščalo v temnih očeh. „Moj stric Kalha mi je vse povedal, ko si se oni dan poslovil!“

Globoko je dahnil in prsi so se mu razširile, kot da se mu j odvalil kamen.

„In vendar sta si vkljub temu želela, da bi zopet prišel?“ je vprašal, in žarek sreče mu je zasijal na licu.

„Zakaj ne?“ se mu je prijazno nasmehnila. „Tale pest je sicer pest suženjeva, pa vendar je pobila na tla — močega sovražnika z možjo stoterih bovinikov, in tale roka suženjeva me je spremlala domov z varno skrbjo ljubhe matere! — Ah, ne govori mi o suženstvu, — da je le roka močna in sreče dobro in pošteno! Najsi je tudi le duh svoboden! Eska, ali misliš, da telo vkljenjeno v železne okove, če je slabo sodim o tebi, ker si pogan in suženj?“

Mehek in rahel je bil njen glas, ko je izgovorila njegovo ime. Nikdar še ni noben glas tako sladko donel v njegovem ušesu. Novo, neznano čuvstvo sreče je prešinilo vse njegovo bitje, — pa nikoli še ni tako brudko in neznošno čutil svojega položaja.

„Nočem, da bi slabo sodila o meni!“ je živahno odgovoril. „Na noben način ne! — Poslušaj, Mariamna! — Ujet sem bil v voški in s stoterimi drugimi ujetniki pripeljan semkaj v Rim...“

(Dalje prih.)

ljani peščica bankokratov in policaj-demokratov terorizirati gledališče, o-paro, in publiko, da je na nekvalifici-ran način priredila ovačije svoim mil-lioncem in da je celo policajo ščuvalla proti ljudem, ki se niso dali uplivati in komandirati v čutenju in hotenju, kako bi tudi pozabili, saj se pri nas v Mariboru pojavljajo podobni izrodki uzurpatorstva in megalomanije. — Imamo „Narodno gledališče“, gotovi ljudje pa mislijo, da je njihovo in da ga lahko meni nič tebi nič podirajo in razdirajo, če jim ni po volji. Lani so se takozvane „kritike“ v „Taboru“ ravnale po visokem razpoloženju go-spodra kritika napram posameznim i-graicem, letos je započela pavšalna gonja takoj ob prvi predstavi, (Striček Vanja) ki mora imeti posebne iz-voza. To, kar je napisal pred krat-kim „Taborov“ kritik, bi se dalo raz-umeti napram kaki potujoči „smiri“ in igralcem, katero privede veter in ši-roka cesta prvič in slučajno med nas. Proti gledališču in igralcem, ki so že tako dolgo med nami, ki se med nami razvijajo, ki so želi že precej lepih us-psehov, se pa to ne more drugače o-značiti, kot preračunana in iz poseb-

nih razlogov naperjena gonja. Znao nam je, da se bije boj za upraviteljsko mesto, znano nam je, da se „Ta-borov“ kritik vežba v dramati, ki in znano nam je, da igrajo lastni in bližnji osebni interesi kakor tudi samo-ljubia veliko vlogo, ne moremo pa tr-peti da bi pri vsem tem, pa naj se imenuje: osebni interes, domišljavost, ambicija, zarota ali karkoli, trpelo na še gledališče, ki je narodna last. Pri ponovni predstavi „Strička Vanje“, ki kakor prva nikakor ni bila slaba, je bilo samo 15 gledalcev. Tako se pre-cejšnji stari malomarnosti pridružuje še nekak bojkot podžgan po nekvalifi-ciranem „Taborovem“ izpadu, upamo pa, da bo občinstvo spoznalo in od-klonilo vsiljene domišljave jerobe ter v bodoče z dobrim obiskom pokazalo, da zna samo centi in presojeti svoje — „Narodno gledališče“.

Nekdo se je pritožil, da se me-če v koš pisma, ki prihaja o z na-slovom „Marburg“ in neki poštni u-radnik se je nato razkoračil, začel z ustavo, ki pravi, da je službeni jez-ik srbo-hrvaško-slovenski ter končal s pretečo gesto proti tujerodcem, ki no-če biti lojalni — ki ne kapirajo, da

„Marburg“ „nema više“, kakor je ne-kdo zapisal na zavrženo pismo. To je vse dobro in lepo, očitanja šovinizma pa vendar ne izbrisaj! Prvič ne moremo prisiliti vseh ljudi na svetu, da vedo, kaj vse pri nas „nema više“ in zgodi se lahko, da dobi na boljši Slovenec iz Amerike, Nemčije ali pa bogzna odkod pismo z naslovom Mar-burg. Kaj sedaj? Ali naj bo poštni u-radnik tako velik „patriot“, da vrže to pismo v koš, ali naj oškoduje dobrega jugoslovanskega naslovnika za-to, ker od poštelj ni „loalen“? Na tak način ne bomo povzdignili naše narodnosti in s takim ravnanjem ne bomo okrepiili ustave. Drugič pa vidi-mo, da se razni nadpatrioti z veliko gibčnostjo približujejo in klanajo pr-veemu službenemu jeziku — srbskemu, ki pa sam boluje v precejšnji meri na nelojalnosti napram enakopravnim slo-venščini, četudi se v ezikovnem zna-nju niso dalje povzpeli kot do „nema više“.

Veliki uspeh delovanja maribors-kega občinskega sodišča se kaže na našem trgu. Danes, v ponedeljek, dne 14. novembra, ni bilo na mariborskem trgu skoro nič mleka, ker je to vele-

modro sodišče postavilo najvišje cene mleku. Te cene odgovarjajo niti pri-bližno pridelovalnim stroškom za mle-ko. Za ubogega viničarja je itak ve-lika žrtev, če prinese vsak dan po eno ali celo več ur daleč mleko v Mari-bor. Občinsko sodišče s svojo zakrk-njenostjo je krivo, da na trgu manjka na potrebnejših živilih. Proč z nesmisel-nimi „na višji“ cenami.

Mestni stavbeni svetnik Baumel ponesrečil. Padel je po stopnicah in si zlomil rebro. Vsled tega so se od-ložile pri zadnji seji mestnega sveta važne stavbene zadeve.

Kemična tovarna v Mariboru. Ne-ka češka družba je zaprosila maribor-ski magistrat za odkup parcele, na kateri namerava zgraditi večjo tovar-no za kemikalije. Tovarna bi za osli-la 500 delavcev.

Specijalist za kirurgijo dr. Cern-čič se je vrnil in zopet redno ordini-ra.

Zidan in prešan papir v rolicah dobiš najceneje v Cirilovi tiskarni v Mariboru.

Trgovskega pomočnika,
mešane stroke, sposobnega za samostojno vodstvo, išče 70 let stara trgovina mešanega blaga in zemeljskih pridelkov v nekem mestu hrvatske province s 10.000 stanovali, tik železniške proge. Reflektira se na vestnega, stalnega in mladega človeka. Sodelovanje ob prihodu. Naslov v upravnistvu pod „Trgovski pomočnik 6 6. 3“ 3

Vila nova s kletjo in gospo-darskim poslopjem ter z enim oralom zemlje, primerno za kakoga penzionista, v malem mestu na Slov. Št. jerskem se radi gmočnih razmer prodajalo po ceni. Naslov v upravi lista. 3-3 631

Divjačino kot srne, zajce, fazane, jebice i. t. d. ku i vsako številu Ivan Roy, Maribor, Glavni trg št. 3. 7-8 593

Naj eneje Najbolje kupiš
v Cirilovi tiskarni v Mariboru

papir kanclijski, fini in konceptni, pisemski, svilen (zidani) prešani (krep), mapice, kasete, ovojni papir, vse na raz icnejše pi-sarniške potrebšine kakor: črnilo, peresa, svinčnike, radirke, ravnila. — Mohitvenike, rožne vence, svetinjske, trgovske knjige, šolske potrebščine in krasne razglednice.

Solidno Točno

Brez posebnega obvestila.

Naša preljuba zlata

Tatka

nas je dne 13. novembra 1921 ob pol 8. uri zvečer za vedno zapustila, kar naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem.

Maribor, dne 14. novembra 1921.

Oskar in Angela Skušek, stariši.
Nada, Majda in Silvica, sestrice. Janez, bratec.

LIVARNA

ZA
ZVONOVE IN KOVINE
POPREJ DENZELA SINovi
MARIBOR : KOPALIŠKA ULICA 9
je zopet v obratni

CERKVENE ZVONOVE
izdeluje surove litve v vseh kovinah in zlit-vinah (bron, medenina, aluminij itd.)

UMETNA LIVARNA
RELIEFI, CERKVENI SVETILNIKI

Vsa oprema za žgalnice, kletarstva, pivovarne, opreme za plin in vodovod, opreme za cevi, pipe za pivo, uteži iz medenine, ast-nega izdelka. Popravilnica za brizgalne itd.

317 Inž. J. & H. BÜHL 168

UGODNO KUPITE:
Zičnate žimnice (Drahteinsatz) K 365, 3 delna afrik-žimnica K 940, 1 komad konjske plahte, impregnirane 120 do 160 cm dolge in 200 cm široke K 500 do K 600, cajn hlače K 120 do K 200, obleke za dečke 3 do 9 let K 240 do K 340, obleke za dekleta iz barhenta za 3 do 14 let stare od K 54 do L 220, svaj-ce, spodnje hlače, predpasnike in manufakturno blago vsake vrste pri

ALOJZIJ GINUŠEK,
Maribor, Glavni trg.

Snežnobe r kane made kužeke, špic, čista pasem, prodam. Maribor, Vrbanova ulica št. 62. 631

Sobno in kuhinjsko pohiš-tvo, harmonij, kle-čalniki in druge malenkosti se prodajo. Stolna ulica 1, vrata 9, Ma ibor. 630

Lepo posestvo v Drob-tinici (Protzgersdorf) 56 oralov, med temi 22 oralov gozda, ostalo njive, travniki, sadonosniki i. t. d. 40 glav živine in vse potrebne premičnine. Proda: Janez Probst v Drobtrinici (Protzgersdorf) p Apače pri Radgoni. 625

MEDIĆ, RAKOVČ & ZANKL

d. z o. z. Ljubljana.

Tovarna kemičnih in rudninskih barv ter lakov.
Centrala; Ljubljana. Brzjavni: Merakl, Ljubljana. Skladišče: Novi Sad. Telefon 64.

Gospodsk. ul. **PODRUŽNICA MARIBOR.** Soliska ulica

Emajlni laki. Pravi firnež. Barve za pode.

Priznano najboljša in zanesljiva kakovost: barve za oble-ke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (gips), maste-nec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklarski in mi-zarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

„MERA KL“ Lak za pode. — Emajlni lak. Linoleum lak za pode. — Bru-noline.

10-558
Ceniki se začasno ne razpošiljajo.

Klobuke

zimsko perilo 7-10 605
čevlje, dokolenice (gamaše)
dežulke, dežne plašče
copate, rogavce, torbice za trg
potovalne košare in razno galanterijsko blago kupite najboljše in po zmerni ceni pri trdki

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Trgovci in obrtniki!
Inseriranje v naših listih je zelo uspešno!

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Stolna ulica št. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.

Obrestuje vloge po 4% in 4 1/4%

Daje posojila na vknjižbo ali poroštvo. Stroški so neznamni, ker oskrbi zavod vknjižbo brezplačno. 58

Za varnost vlog jamči rezervni sklad, na-ložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stav-biških na najlepšem prostoru v Mariboru.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.